

Rozhovor s Jiřím Padevětem k výročí Nakladatelství Academia

Nakladatelství v r. 2016 slaví 50 let existence pod názvem Academia. Vzniklo ale již r. 1953, jako nakladatelství Československé Akademie věd. Vydává původní vědecké monografie a práce českých badatelů ze všech oborů, díla klasiků vědy, překlady zahraničních autorů, populárně-naučnou literaturu, literaturu faktu, encyklopedie, slovníky, jazykové učebnice, příručky a vysokoškolské učebnice, ale i kvalitní českou a překladovou beletrii. A také časopis Živa. Z původních desítek časopisů je od r. 1953 vydavatelem obnovené řady Živy, která zde vychází dodnes. V současné době zaujímá ediční činností přední místo mezi nakladatelstvími České republiky. Tradiční cílovou skupinu tvoří vysokoškolští studenti, pedagogové a odborná veřejnost. Stoupá však i počet laických zájemců o populárně-naučnou a uměleckou literaturu. U příležitosti kulatého výročí jsme požádali o rozhovor Jiřího Padevěta, který stojí v čele Nakladatelství od r. 2006. Pod jeho vedením získaly knihy z produkce Academia mnohá ocenění – Magnesia Litera, Cena Josefa Jungmanna, Slovník roku, Cena Josefa Hlávky nebo Cena Miroslava Ivanova. Sám je úspěšným autorem, za titul Průvodce protektorátní Prahou mu byla udělena Magnesia Litera za knihu roku 2014, publikuje v časopisech Analogon, Paměť a dějiny ad. (blíže www.academia.cz).

Co považujete obecně za hlavní poslání vědeckého nakladatelství?

Poslání je krásné slovo a vědecké nakladatelství nejspíše poslání má. Nicméně za důležitější považuji slovo služba. Vědecké nakladatelství má sloužit vědcům a pomáhat jim jejich díla zpřístupňovat veřejnosti, čímž slouží i veřejnosti. Nakladatelství je informační dálnicí mezi vědou a společností.

Jak se měnila role Nakladatelství Academia v jeho padesátileté historii, ve vztahu k veřejnosti, a také k Akademii věd?

Historie značky Academia, protože nakladatelství existovalo pod jiným názvem již od r. 1953, poměrně věrně kopíruje historii československé a české společnosti. Do-

mnívám se, že produkce nakladatelů, a těch vědeckých zvláště, je nejlepším indikátorem stavu společnosti. Stačí se podívat, co vydávalo Nakladatelství Československé akademie věd v 50. letech zvláště v oblasti věd společenských. Na životě nakladatelství dobře vidíte, jaký život má společnost.

Nakladatelství Academia se během Vašeho působení proměnilo. V knižní produkci jste např. rozšířil počet edic. Můžete přiblížit, jak vznikala jejich tematická zaměření, a uvažujete o zavedení dalších? Které z nich považujete za neúspěšnější a které jsou Vaše nejoblíbenější?

Edic vznikla skutečně celá řada, včetně široce rozkročených, jako třeba Historie, kde najde čtenář publikace o antickém Řecku,

1 Jiří Padevět stojí v čele Nakladatelství Academia již od r. 2006. Foto z archivu J. Padevěta

stejně tak jako o druhé světové válce, nebo Společnost, kde se objevují práce z psychologie, sociologie a filozofie. Některé edice tiše odumřely, jiné vzkvétají, jako např. edice Paměť, u které pomalu chystáme oslavu jubilejního svazku. Paměť patří mezi mé oblíbené edice, a tady se dostávám vlastně zpět k první otázce. Důležitým posláním nakladatele je také konzervace společenské paměti. Věřím, že edice Paměť se na této konzervaci podílí velmi výrazně. Pokud bych měl dále hovořit o svých oblíbených, je to i edice Šťastné zítřky, ve které čtenáři najdou knihy přibližující snahy totalitních režimů deformovat společnost prostřednictvím kultury. Vzhledem k tomu, že česká společnost žila mezi lety 1938 až 1989 v různých typech totalit, věřím, že svazky této edice budou čtenářům prospěšné nejen při pochopení naší minulosti, ale i naší současnosti. Rozhodně bych rád připomněl také edice Judaica a Orient, přibližující myšlenkové světy židovství, islámu a dalších náboženství, stejně tak jako historii míst, jimž říkáme Orient. Další edicí, která snad pomáhá pochopit současnost, je 21. století. V této edici vycházejí především práce politologické, všímající si komplexně složitosti moderního světa.

Vybrané edice Nakladatelství Academia a počet dosud vydaných titulů v knihovně

39 28 2 3 49 41 67 11 77 16 46 13 42 140 81 13 26 86 16 34 11 12 15 19 28 4 5 7

21. století	Atlasy	Campanula	Dílo J. A. Komenského	Evropa	Filmová řada	Galileo	Gerstner	Historie	Judaica	Krásná literatura	Lingvistika	Literární řada	Mimo – humanitní vědy	Mimo – přírodní vědy	Novověk	Orient	Paměť	Průhledy	Průvodce	Psychologie	Společnost	Stíny	Šťastné zítřky	Umění	Zoologické klíče	Žena a věda	Živa a neživá příroda
-------------	--------	-----------	-----------------------	--------	--------------	---------	----------	----------	---------	-------------------	-------------	----------------	-----------------------	----------------------	---------	--------	-------	----------	----------	-------------	------------	-------	----------------	-------	------------------	-------------	-----------------------

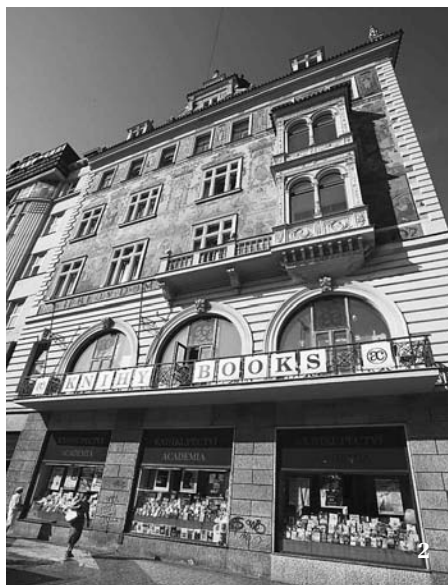
Jak vidíte budoucnost populárně-odborných i odborných knih v době nových publikačně-informačních technologií? Je už možné zhodnotit zájem o takto zaměřené e-knihy z produkce Nakladatelství Academia?

Zájem o e-knihy není velký, v rámci celého českého knižního trhu je dokonce velmi malý. Nechci být prorokem, ale domnívám se, že papírová kniha představuje jedinečný paměťový disk, k jehož přehrání nepotřebujeme kromě vlastních očí a mozku žádné další zařízení. Zmínil jsem zde, že jedním z poslání nakladatele je konzervace paměti. Papír je pro tuto konzervaci ideální.

Jakou zaznamenáváte úspěšnost cizojazyčných publikací, zejména těch odborných?

Osobně mám raději práce našich vědců. S překlady je drobný problém v tom, že než překladatel odborného textu odvede své dílo, bývá text často zastaralý. Dalším negativem je fakt, že jazykově vybavenější odborná veřejnost ráda sáhne po originálu. Nicméně se domnívám, že v národních jazycích by měly být zásadní a klasické vědecké práce zpřístupněny, především v případech, kdy mají společenský přesah.

Živa je dnes jediným časopisem, který Academia stále vydává, a to nepřetržitě od počátku obnovené řady Živy – od ledna 1953. Jakou úlohu má takový časopis v současnosti, kdy vedle dlouhodobě zavedených periodik s přírodovědnou tematikou vychází mnoho nových časopisů zaměřených na přírodu

2 Wiehlův dům v Praze – dnešní sídlo Nakladatelství Academia. Novorenesanční dům z konce 19. stol. zdobený malbami M. Alše a J. Fanty. Foto P. Janžura

a obecně obsahem i formou méně náročných pro čtenáře?

Živa je jedinečná, nezastupitelná a osobně ji považuji za skvělou součást Nakladatelství Academia. Fakt, že vycházejí jiné časopisy věnující se přírodním vědám, ekologii a dalším tématům, by neměl mít na vydávání Živy vliv. Obsah je na vysoké odborné úrovni, stejně tak redakční zpracování. Jediné, v čem bych se přizpůsoboval

době a čtenářům, je grafická tvář, ale v tuto chvíli není důvod ji měnit.

Nakladatelství i Vy osobně jste získali mnohá ocenění (připomeňme znovu např. Magnesia Litera 2010, 2011, 2012, 2014, 2015, Ceny J. Hlávky). Čeho se podařilo dosáhnout během Vašeho desetiletého působení v čele nakladatelství, a jaké máte vize do budoucna?

Je příjemné obdržet jakoukoli cenu, především proto, že to je ocenění vaší práce. Za nejvýznamnější ale považuji fakt, že značka Academia má, alespoň podle toho, co slyším a vidím, ve vědecké obci a následně i ve čtenářské obci stále lepší zvuk a stává se pomalu, ale snad jistě, respektovaným nakladatelským domem evropské úrovně. Tato otázka by však byla spíše otázkou pro naše autory a čtenáře. Plány jsou velmi prosté. Udržet kvalitu, sloužit Akademii věd České republiky, kultivovat společenské prostředí.

Chystáte v roce výročí nakladatelství vydání nějaké mimořádné publikace, ať už odborné, nebo z kategorie krásné literatury?

Mimořádné jistě bude vydání zmenšeného reprintu středověkého rukopisu Liber Viaticus, osobně se těším na knihu historika Pavla Šmejkalů Po stopách parašutistů, což je kniha věnovaná druhému odboji, a čtenářům bych rozhodně doporučil monografii Petra Pokorného o Africe.

Děkujeme za rozhovor a přejeme Vám hodně spokojených a věrných čtenářů.

Medaile Gregora Johanna Mendela pro Bohuslava Ošťádala

Dne 9. března 2016 udělil předseda Akademie věd České republiky prof. Jiří Drahoš čestnou oborovou medaili G. J. Mendela za zásluhy v biologických vědách světově uznávanému odborníkovi v oblasti kardiovaskulární fyziologie prof. MUDr. Bohuslavu Ošťádalo, DrSc., emeritnímu vědeckému pracovníkovi AV ČR.

Bohuslav Ošťádal (*1940) vystudoval Fakultu dětského lékařství Univerzity Karlovy v Praze, kde se již během studia začal věnovat vědeckému výzkumu. Od r. 1966 pracuje ve Fyziologickém ústavu Akademie věd, prakticky od začátku ve funkci vedoucího Oddělení vývojové kardiologie, v letech 1990–95 jako ředitel ústavu. Ve své vědecké práci se zabývá především otázkami ontogenetického vývoje srdce a koronární cirkulace z hlediska funkčních změn, citlivosti k léčivům, odolnosti k ischemickému poškození či pozdních důsledků působení rizikových faktorů v časných fázích vývoje, zejména s ohledem na pohlavní rozdíly. Jeho četné práce patří v této oblasti k prioritním, dosáhly značného mezinárodního uznání a jsou bohatě citovány.

1 Bohuslav Ošťádal při udílení medailí Akademie věd ČR vědeckým osobnostem. Foto V. Černocho, Kancelář AV ČR

Kromě více než 130 článků v časopisech s impakt faktorem publikoval 69 knižních kapitol a dvě monografie, byl také editorem 6 zahraničních monografií. Dosud je častým zvaným řečníkem na mezinárodních konferencích.

Vedle vlastní výzkumné práce se rovněž intenzivně věnuje pedagogické činnosti a působí jako člen několika vědeckých rad. Stál u zrodu doktorského studia biomedicíny při Univerzitě Karlově v Praze, kde dosud předsedá Koordinační komisi. V letech 2000–11 byl hlavním řešitelem výzkumného Centra pro výzkum chorob srdce a cév. Významná je jeho organizační činnost v rámci domácí i zahraniční vědecké komunity. Zásadním způsobem se podílel na organizaci mnoha mezinárodních konferencí, včetně světového kongresu Mezinárodní společnosti pro výzkum srdce. V r. 2014 se stal úřadujícím prezidentem prestižní Mezinárodní akademie kardiovaskulárních věd. Je hlavním editorem oficiálního periodika této společnosti a členem redakčních rad několika dalších mezinárodních časopisů. Za svou vědeckou a organizační činnost získal řadu domácích i zahraničních ocenění, včetně čestné oborové medaile Jana Evangelisty Purkyně za zásluhy v biomedicínských vědách (2000).

Bohuslav Ošťádal stále patří k aktivním vědeckým pracovníkům, respektovaným u široké odborné komunity.